Luonnonvarakeskus

LUKE/2293/00.00.02.00/2025

11.6.2025

Asia: E 46/2025 vp Valtioneuvoston selvitys: ICES:n tieteelliset neuvot vuoden 2026 kalastusmahdollisuuksista Itämerellä, to 12.6.2025 klo 10.00 (E 46/2025 vp)

Eduskunta
Eduskunnan ympäristövaliokunta

Asiantuntijalausunnon esittäjä: Jari Raitaniemi

Luken asiantuntijalausunto

1 Johdanto

Eduskunnan ympäristövaliokunta pyysi 4.6.2025 Luonnonvarakeskuksen lausuntoa Itämeren kalastuskiintiöistä. ICES julkisti 28.5.2025 suosituksensa Itämeren kalastuskiintiöiksi vuodelle 2026. Pyydettynä asiantuntijan muistiona Luonnonvarakeskus esittää seuraavan.

2 Lausunto

Itämeren pääaltaan ja Pohjanlahden sekä Suomenlahden lohikannat

ICES arvioi Pohjanlahden luonnonlohijokien vaelluspoikastuotannon ylittäneen Rmsy-viitearvon vuonna 2024 Åbyjokea lukuun ottamatta. Åbyjoen poikastuotannon arvioitiin kuitenkin olevan kriittistä kynnysarvoa Rlim suurempi (noin 70 % todennäköisyydellä). ICESin mukaan Pohjanlahden lohikantoja (luonnonlohet ja istutusperäiset lohet yhteenlaskettuna) voidaan kalastaa niiden kutuvaelluksella kestävän enimmäistuoton (MSY) periaatteen mukaisesti 30 000 yksilöä vuonna 2026. Sen sijaan Baltian maiden Itämeren pääaltaaseen laskevien jokien luonnonlohikantojen arvioidaan olevan pääsääntöisesti kriittistä kynnysarvoa Rlim heikommassa tilassa.

ICES arvioi, että vuoden 2021 vaelluspoikasvuosiluokan ensimmäisen merivuoden aikainen (ns. post-smolttien) eloonjääntö on historian heikoin ja lohta on meressä vuosikymmeniin pienin määrä. Lisäksi 2021 vaelluspoikasvuosiluokan eloonjääntö katsottiin olevan jossain määrin yliarvio. Vuoden 2022 vaelluspoikasvuosiluokan vastaava eloonjääntö on arvioitu edellisvuotta suuremmaksi, mutta myös tämä arvio on todennäköisesti yliarvio, sillä tästä vuosiluokasta vuonna 2024 kudulle palannut lohimäärä on ainakin Tornionjoella ja Rånejoilla yliarvioitu. Toistaiseksi on hyvin vähän tietoa vuosiluokan 2023 post-smolttien eloonjäännistä, mutta yhden merivuoden lohia (2023 vaelluspoikasvuosiluokan lohia) havaittiin vuonna 2024 hyvin vähän. Vuoden 2023 jälkeen merelle vaeltaneiden lohenpoikasten eloonjäännistä ei ole toistaiseksi käytettävissä mitään tietoa. Lohenkalastuksen kohteina ovat vuonna 2026 pääosin vaelluspoikasvuosiluokat 2023 ja 2024.

ICES suosittaa, että kutuvaelluksella olevaa lohta voitaisiin kalastaa Saaristomerellä, Ahvenanmerellä ja Pohjanlahdella (osa-alueet 29N-31) rannikkokalastuksessa ajanjaksolla 1.5.2026–31.8.2026 enintään 30 000 lohta. Sen sijaan Itämeren pääaltaaseen laskevien jokien heikkojen lohikantojen suojelemiseksi ICES suosittaa jatkamaan kaiken muun loheen kohdistuvan merikalastuksen sulkua. Pohjanlahden rannikkokalastukselle suositeltuun enintään 30 000 loheen sisältyisi kaikki kaupallisen kalastuksen ja vapaa-ajankalastuksen aiheuttama kokonaispoistuma kannasta sekä hylkeen pilaama

ja muu poisheitetty saalis. Pohjanlahden rannikkokalastuksessa (jonka ICES määrittelee tapahtuvaksi 4 meripeninkulman sisällä perusviivasta) saadaan toukokuun ja elokuun lopun välisenä aikana ainoastaan Pohjanlahden jokikantojen lohia, joten tällä kalastuksella ei ole vaikutusta Baltian maiden lohikantoihin.

ICES arvioi Suomenlahden kolmen luonnonlohikannan poikastuotannon joko saavuttaneen (Keilajoki ja Kundajoki) tai vuonna 2025 saavuttavan (Vasalemmajoki) MSY-tason. Keilajoen ja Kundajoen poikastuotannot ovat olleet noin vuosikymmenen ajan kriittisen kynnysarvon Rlim yläpuolella. Vasalemmajoen poikastuotanto on ollut viime vuosikymmenen lopulla poistetun padon ja siitä seuranneen potentiaalisen poikastuotannon estimaatin huomattavan kasvun myötä suunnilleen Rlim -tasolla, koska lohen levittäytyminen uusille lisääntymisalueille vie aikaa. Joen poikastuotanto on kuitenkin ollut lukumääräisesti kasvussa.

ICESin suositus Suomenlahden lohikantojen kokonaiskalastuskiintiöksi on 11 800 lohta. Jos sovellettaisiin samoja toivotun ja ei-toivotun saaliin osuuksia, jotka toteutuivat vuonna 2024, tämä vastaisi 10 480 lohen maihin purettavaa saalista ammattikalastuksessa. Lisäksi ICES suosittelee, että kalastusponnistusta ei kasvatettaisi ja kalastus kohdistettaisiin istutettuun loheen.

Pohjanlahden silakkakanta

Pohjanlahden silakkakannan kutubiomassa pieneni nykyisten, vuodesta 2024 sovellettujen ja aiempaa tiukempien viitearvojen mukaan MSYBtrigger-tason alapuolelle vuonna 2019, ja kannan pienenemisen on arvioitu sittemmin jatkuneen saaliiden pienentämisestä huolimatta, todennäköisesti 2020-luvun alun nälkiintymisjakson seurauksena. Kannan kutubiomassa on arvioitu kuitenkin edelleen suuremmaksi kuin Blim. Kalastuskuolevuuden arvioidaan alittaneen FMSY:n vuodesta 2018 lähtien ja edelleen pienentyneen. Ravintotilanteen parannuttua silakat ovat elpyneet nälkiintymisestä, ja niiden kunto on hyvä kaikissa kokoluokissa. Isojen silakoiden (> 18 cm kokonaispituus) osuus kannassa kasvoi vuonna 2024 ja näyttäisi kasvavan edelleen.

ICES suosittaa, että EU:n monivuotista suunnitelmaa noudatettaessa kalastuskiintiö vuodelle 2026 on 55 869–62 684 tonnia.

Pääaltaan silakkakanta

Itämeren pääaltaan silakkakannan kutubiomassa on nykyisten, vuodesta 2023 sovellettujen ja aiempaa tiukempien viitearvojen mukaan ollut 1980-luvun puolivälistä alkaen MSYBtrigger-tason alapuolella, välillä ylittäen ja välillä alittaen Blim-tason. 2020-luvun alussa kutubiomassan on arvioitu alittaneen Blim-tason useana vuonna, mutta ylittäneen sen jälleen vuonna 2024. Suhteellinen kalastuskuolevuus on ollut laskusuunnassa useita vuosia ja sen on arvioitu alittaneen FMSY:n vuodesta 2022 alkaen. Kannan kutubiomassan on arvioitu olevan edelleen alle MSYBtrigger-tason. Suurimmat kannan tiheydet on viime vuosina tavattu Suomen lähivesillä.

ICES suosittaa, että EU:n monivuotista suunnitelmaa noudatettaessa kalastuskiintiö vuodelle 2026 on 120 378–157 996 tonnia, mukaan lukien Riianlahdelta pyydetyt pääaltaan kantaan kuuluvat silakat. Em. neuvonanto vastaa enintään 154 542 tonnin silakkasaalista ICES-osa-alueilta 25–29 sekä 32

vuonna 2026 olettaen, että pääaltaan ja Riianlahden silakkaa saadaan em. alueilta samassa suhteessa kuin arvioitiin vuosina 2020–2024 saadun.

Itämeren kilohailikanta

Itämeren kilohailikannan kutubiomassan on arvioitu pysyneen 1990-luvun alusta lähtien MSYBtrigger-tasoa suurempana. Kalastuskuolevuuden on arvioitu ylittäneen FMSY-tason lähes koko 2000-luvun ajan ja hieman kasvaneen viime vuosina. Vaikka vuosiluokkien 2021–2023 arvioidaan jääneen heikoiksi, vuosiluokka 2024 on uusimman arvion mukaan runsain vuoden 2014 jälkeen, ja sen arvioidaan kääntävän lähelle MSYBtrigger-tasoa pienentyneen kilohailikannan SSB:n jälleen kasvuun. Siksi kilohailisaalista suositetaan kasvatettavaksi vuoden 2025 suositukseen verrattuna. ICES:n suositus kilohailin kalastuskiintiöksi vuonna 2026 EU:n monivuotista suunnitelmaa noudatettaessa on 176 056–230 518 tonnia, kuitenkin niin että FMSY-tason mukainen saalis, 224 616 tonnia, voidaan ylittää vain EU:n monivuotisessa suunnitelmassa määritellyissä tilanteissa.
Itämeren kilohailikanta on erityisen runsas Suomen lähivesillä ja vähälukuisempi suuressa osassa Itämeren pääallasta.

Itämeren itäinen turskakanta

Itämeren itäisen turskakannan kutubiomassa alittaa sekä varovaisuusperiaatteen mukaisen referenssitason Bpa että Blim-tason, vaikka sen arvioitiin hieman kasvaneen edellisestä vuodesta. Suhteellinen kalastuskuolevuus arvioitiin edelleen hyvin pieneksi (0,04). Kannan ydinalueilla eteläisellä Itämerellä meren heikko tila, ts. pohjan hapettomuus ja siitä seuraava ravinnonpuute sekä lisäksi kasvanut loisten määrä rasittavat kantaa ja vaikeuttavat sen elpymistä. ICES ei edelleenkään suosita kalastuskiintiötä itäiselle turskakannalle.

Toisin kuin itäisen turskakannan ydinalueilla eteläisellä Itämerellä, Suomen lähivesillä eli erityisesti Ahvenanmerellä tavatut turskat on todettu hyväkuntoisiksi ja -kasvuisiksi. Ainakin suurin osa niistä on todennäköisesti syntynyt pohjoisempana kuin eteläisen Itämeren turskat. Tästä pohjoisen pienestä turskaesiintymästä jo tähän mennessä saadut tiedot helpottavat myös eteläisen Itämeren turskissa havaittujen ongelmien tulkintaa. Tietoa on kertymässä pohjoisen Itämeren turskien perimästä, ravinnosta ja menestymisestä loisten kanssa.

Muut kalakannat, joille ICES antoi suosituksia

Luonnonvarakeskus ei katso tarpeelliseksi kommentoida muiden kalakantojen kiintiösuosituksia.

3 Lausunnon tiivistelmä

ICES suosittaa, että kutuvaelluksella olevaa lohta voitaisiin kalastaa Saaristomerellä, Ahvenanmerellä ja Pohjanlahdella (osa-alueet 29N-31) rannikkokalastuksessa ajanjaksolla 1.5.2026–31.8.2026 enintään 30 000 lohta. Sen sijaan Itämeren pääaltaaseen laskevien jokien heikkojen lohikantojen suojelemiseksi ICES suosittaa jatkamaan kaiken muun loheen kohdistuvan merikalastuksen sulkua. ICESin suositus Suomenlahden lohikantojen kokonaiskalastuskiintiöksi on 11 800 lohta. Jos sovellettaisiin samoja toivotun ja

ei-toivotun saaliin osuuksia, jotka toteutuivat vuonna 2024, tämä vastaisi 10 480 lohen maihin purettavaa saalista ammattikalastuksessa. Lisäksi ICES suosittelee, että kalastusponnistusta ei kasvatettaisi ja kalastus kohdistettaisiin istutettuun loheen.

Pohjanlahden silakkakannan kutubiomassa on nykyisten, vuodesta 2024 sovellettujen ja aiempaa tiukempien viitearvojen mukaan MSYBtrigger-tason alapuolella. ICES suosittaa, että EU:n monivuotista suunnitelmaa noudatettaessa kalastuskiintiö vuodelle 2026 on 55 869–62 684 tonnia.

Itämeren pääaltaan silakkakannan kutubiomassan on arvioitu alittaneen Blim-tason useana vuonna, mutta ylittäneen sen jälleen vuonna 2024. ICES suosittaa, että EU:n monivuotista suunnitelmaa noudatettaessa kalastuskiintiö vuodelle 2026 on 120 378–157 996 tonnia, mukaan lukien Riianlahdelta pyydetyt pääaltaan kantaan kuuluvat silakat. Em. neuvonanto vastaa enintään 154 542 tonnin silakkasaalista ICES-osa-alueilta 25–29 sekä 32 vuonna 2026 olettaen, että pääaltaan ja Riianlahden silakkaa saadaan em. alueilta samassa suhteessa kuin arvioitiin vuosina 2020–2024 saadun.

Itämeren kilohailikannan kutubiomassan on arvioitu pysyneen 1990-luvun alusta lähtien MSYBtrigger-tasoa suurempana. ICES:n suositus kilohailin kalastuskiintiöksi vuonna 2026 EU:n monivuotista suunnitelmaa noudatettaessa on 176 056–230 518 tonnia, kuitenkin niin että FMSY-tason mukainen saalis, 224 616 tonnia, voidaan ylittää vain EU:n monivuotisessa suunnitelmassa määritellyissä tilanteissa.

Itämeren itäisen turskakannan kutubiomassa alittaa sekä varovaisuusperiaatteen mukaisen referenssitason Bpa että Blim-tason, vaikka sen arvioitiin hieman kasvaneen edellisestä vuodesta. ICES ei edelleenkään suosita kalastuskiintiötä itäiselle turskakannalle.

Sirpa Thessler

Johtaja, Luonnonvarat

Hyväksytty Luken prosessinhallintajärjestelmässä 11.06.2025 klo 00:53:31.

Asiantuntijalausunnon valmistelijat:
Jari Raitaniemi
Jari Raitaniemi, Atso Romakkaniemi, Jukka Pönni, Tapani Pakarinen

Liitteet:

Tiedoksi: